

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ : Η δυνατότητα, που παρέχεται σε κάποιον να ενεργεί με τη θέλησή του, χωρίς περιορισμούς και εξωτερική καταπίεση.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

A. Σε πρώτο επίπεδο, οφείλουμε να ξεχωρίσουμε τις μορφές, που λαμβάνει η **εξωτερική ελευθερία:**

ΕΘΝΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Εξασφαλίζει την εθνική ανεξαρτησία, την εθνική ακεραιότητα και το δικαίωμα αυτοδιάθεσης κάθε λαού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Προασπίζεται τα κοινωνικά δικαιώματα των ανθρώπων, όπως την προστασία του οικογενειακού θεσμού, την κατοχύρωση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, το δικαίωμα στην δωρεάν εκπαίδευση, το δικαίωμα στην εργασία, καθώς την κατοχύρωση της αξιοκρατίας και της ισότητας.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Προασπίζεται τα πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι, το δικαίωμα του συνδικαλισμού, το δικαίωμα της σύστασης πολιτικών κομμάτων, καθώς και της συμμετοχής στα πολιτικά δρώμενα(άμεσα και έμμεσα).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Εξασφαλίζει την οικονομική ανεξαρτησία, την απρόσκοπτη οικονομική δραστηριότητα και την ελεύθερη επιλογή και άσκηση του επαγγέλματος.

B. Σε δεύτερο επίπεδο οφείλουμε να ξεχωρίσουμε τις μορφές, που λαμβάνει η **εσωτερική ελευθερία :**

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Κατοχυρώνει την προσωπική ελευθερία, την προσωπική ασφάλεια, την ελευθερία στην παιδεία, την ανεξίτηρησεία, την ελεύθερη έκφραση, το απαραβίαστο της ιδιοκτησίας.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ / ΗΘΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Αποτελεί την αποδέσμευση του ανθρώπου από τα πάθη του, τα κυριαρχικά ένστικτα και τις τάσεις επιβολής. Επιπλέον, ο άνθρωπος αποδεσμεύεται από προκαταλήψεις, που περιορίζουν τη σκέψη και τη δράση του.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Εξασφαλίζει το δικαίωμα της ελεύθερης σκέψης και έκφρασης.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : Εξασφαλίζει την απαλλαγή από τη λογοκρισία και την προπαγάνδα και την αποποίηση του καλλιτέχνη των οικονομικών και εμπορικών δεσμεύσεων.

ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

- **Η ελευθερία κατοχυρώνει το δημοκρατικό πολίτευμα. Η ελευθερία και η δημοκρατία θεωρούνται συγγενείς έννοιες.** Ο άνθρωπος που ζει σ' ένα δημοκρατικό καθεστώς θεωρεί τον εαυτό του κατ' αρχήν ελεύθερο, ακόμα και αν δέχεται την ανάγκη ή την υποχρέωση υπακοής στην πολιτική εξουσία. Επομένως, σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα κυριαρχεί **η ελευθερία έκφρασης, η ισότητα και η ισονομία.** Άρα, η ελευθερία δεν μπορεί να ευοδώσει σ' ένα απολυταρχικό καθεστώς και η ελευθερία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την εδραίωση της δημοκρατίας.

- **Η ελευθερία επιτρέπει την αυτοπραγμάτωση του ανθρώπου.** Έτσι, ο κάθε πολίτης είναι σε θέση να καλλιεργήσει ολόπλευρα την προσωπικότητά του και να αναπτύξει στο έπακρο όλες τις δυνατότητες, ώστε να ευημερήσει τόσο ατομικά, όσο και κοινωνικά.
- **Ο άνθρωπος αποδεσμεύεται από τα πάθη του, τα κυριαρχικά ένστικτα και τις τάσεις επιβολής.** Επιπλέον, ο άνθρωπος αποδιώχνει τις προκαταλήψεις, που περιορίζουν τη σκέψη και τη δράση του και προάγουν το ρατσισμό και τον κοινωνικό στιγματισμό. Συνεπώς, ο άνθρωπος είναι σε θέση να συνυπάρχει και να συλλειτουργεί αρμονικά με τους άλλους.
- **Η ελευθερία εξελίσσει την ανθρώπινη σκέψη και κατ' επέκταση τον πολιτισμό.** Η ελευθερία ωθεί στην ανάπτυξη της ανθρώπινης δημιουργικότητας, αφήνει περιθώρια στη φαντασία και στην πνευματική δημιουργία να ανθίσουν και σαφώς προάγει την απρόσκοπτη ανάπτυξη των τεχνών και των επιστημών. Αυτό συμβαίνει, διότι σε φιλελεύθερα καθεστώτα δεν επικρατεί η λογοκρισία και ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα της πνευματικής δημιουργίας.
- **Συντελεί στην προσωπική ευημερία και ευτυχία των ανθρώπων, εφόσον απαλλάσσονται από οποιονδήποτε φόβο ελέγχου,** που μπορεί να ασκεί ένα ανελεύθερο πολιτικό καθεστώς. Έτσι, μπορούν να δημιουργήσουν και να εκφραστούν χωρίς περιορισμούς και εξωτερικές πιέσεις, με αποτέλεσμα την αυτοπραγμάτωσή τους τόσο προσωπικά όσο και επαγγελματικά.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

- **Η υποδούλωση του ανθρώπου από τη μηχανή και η αδυναμία του να ελέγξει μια εν δυνάμει κακή εφαρμογή αυτής περιορίζει τις ελευθερίες του.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περιβαλλοντική καταστροφή και ένας επερχόμενος πυρηνικός όλεθρος.
- **Ο υπερκαταναλωτισμός, που κυριαρχεί στις σύγχρονες κοινωνίες καθιστά τον άνθρωπο υπόδουλο των υλικών αναγκών του.** Με αυτόν τον τρόπο, καταστρατηγείται ο ελεύθερος χρόνος των ανθρώπων, εξαιτίας της υπερεργασίας. Οι άνθρωποι γίνονται υποχείρια του χρήματος και των επίπλαστων αναγκών, που προβάλλει η βιομηχανία της διαφήμισης.
- **Τα ΜΜΕ μαζικοποιούν τον τρόπο σκέψης και δράσης των ανθρώπων.** Η προπαγάνδα και ο λαϊκισμός αποτελούν τις πιο διαδεδομένες μεθόδους χειραγώγησης και σαφώς καταπάτησης των ελευθεριών των ανθρώπων.
- **Η κρίση των ηθικών αξιών, ο ανταγωνισμός, η θεοποίηση του χρήματος και η νοοτροπία του ελάσσονος μόχθου** καθιστούν τους ανθρώπους υποχείρια ενός τρόπου ζωής, που κυριαρχεί το άγχος και η έλλειψη ψυχικής ηρεμίας.
- **Η άνιση κατανομή πλούτου παρεμποδίζει τους πολίτες από τις ελευθερίες, που κατοχυρώνονται από το σύνταγμα.** Η ισότητα και η αναξιοκρατία περιορίζονται εμφανώς με αποτέλεσμα την κατάρρευση των πολιτικών και κοινωνικών ελευθεριών. Σε αυτό συμβάλλει και η έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου καταστρατηγούν τις ανθρώπινες ελευθερίες και καλλιεργούν ένα κλίμα τρομοκρατίας και φόβου.
- **Ο αναλφαβητισμός και η αμάθεια συνδέονται άρρηκτα με στερεοτυπικές αντιλήψεις και προκαταλήψεις, που περιορίζουν τις ελευθερίες και τις δυνατότητες επιλογής και**

προσιδιάζουν σε ανθρώπους, που έχουν τάσεις μιμητισμού, εξαιτίας ανασφαλειών, δογματισμού και εγωπάθειας.

- **Ο συγκεντρωτισμός της κρατικής μηχανής αποστερούν από το σύγχρονο άνθρωπο το προνόμιο συμμετοχής στα κοινωνικά δρώμενα, με αποτέλεσμα τον περιορισμό των ατομικών και πολιτικών τους ελευθεριών.**
- **Τα οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών κρατών και η ιμπεριαλιστική πολιτική, που ασκούν, πλήττουν το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών.** Έτσι, υπονομεύεται η ελευθερία και ορισμένες φορές η ειρήνη των οικονομικά ασθενέστερων κρατών, εξαιτίας του οικονομικού ελέγχου και της εφαρμογής ενός στυγνού επεκτατισμού.

Φιλοσοφικοί Διαλόγοι